

ΤΟ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΟ ΜΑΚΡΙΝΟ ΤΑΞΕΙΔΙ

Ἡ θείσα ἡ Δοχτινιώ, ποὺ εἶταν ἡ ξακουσμένη διάστρα τῆς πολιτείας μας καὶ ἤξαιρε νὰ βάζει πανὶ στὸν ἀργαλειό —στὸ λάκκο— καὶ νὰ ἱστορεῖ—ἀπὸ φελεμένι ἀρχίζοντας—ὄλων τῶν εἰδῶν τὰ σχέδια στὸ φάσιμο, καὶ τὰ γούστα τῆς εἶταν σὲ ὑπόληψη ἀπὸ τὶς οἰκοκυρὲς τοῦ τόπου μας, ὅταν τὴν ἔπαιρναν ὑφάντρα στὰ τσεγίζια τοὺς καὶ τὰ προικιά τῶν κοριτσιῶν τοὺς, ποὺ ἤξαιρε τὰ διασίδια ἕνα-ἕνα κι' ἀνακατωτὰ καὶ ὕφαινε δίμητα καὶ σάντρα-τσωτὰ καὶ ψηφωτὰ καὶ καμπωτὰ καὶ θυὸ στὸ χτένι καὶ ὄλων τῶν λογίων τὰ πανιά τοῦ τόπου μας μαστορικά, κι' αὐτὴ στὸν καιρὸ τοῦ χαμοῦ τῆς Θράκης, κουτορμεσιασμένη ἀπὸ τὴν πολλὴ δούλεψη, παίρνοντας τὰ λίγα τῆς ὑπάρχοντα, τὸ βιό τῆς ὄλον καλοδεμένον σὲ γκιότσια, ξεκίνησε μὲ τὸ κοπάδι τῆς προσφυγιάς καὶ πέρασε τὸ μεγάλο ποτάμι τῆς Θράκης, γιὰ νὰ μπεῖ στὴν ἄλλῃ μισὴ Θράκη, ποὺ φιλόξενα δέχτηκε τὰ ἀποδιωχμένα παιδιὰ τῆς.

Κι' ἐγκαταστάθηκε κι' αὐτὴ μαζί μὲ ὄλους σὲ μιὰ γωνιά, σὲ μιὰ προσφυγικὴ καλυβούλα καὶ κάνοντας τὸ σταυρό τῆς ξανάρχισε τὴν ἴδια δουλειά.

Ἀπὸ σπῖτι σὲ σπῖτι γυρνώντας, ξανάβρισκε τὶς παλιὲς νοικοκυρὲς, τὰ ξανθὰ ἢ μελαχροινὰ κορίτσια, ποὺ τὴν πρόσμεναν νὰ στήσουν τὴ διάστρα, νὰ μάσουν τὰ καλάμια, νὰ διαστοῦν τὸ στημόνι, νὰ τοιμάσουν τὸ λάκκο, γιὰ νὰρχίσει τὸ ὕφασμα καὶ νὰ ὑψωθεί ὁ ἦχος ὁ στριγγὸς τοῦ ξυλόχτενου μὲ τὸ πέταμα τῆς κεντίκλας.

Ἀκόμα, μ' ὄλες τὶς φτώχειες τοῦ κόσμου, ἡ ἐπιστήμη τῆς περνοῦσε. Οἱ νοικοκυρὲς τὰ πανιά τοὺς τὰ ἤθελαν ὑφαντά, στὸ σπῖτι, γιὰτὶ τὰ σπιτικά εἶτανε καλὰ. Ἦθελαν τὰ σεντόνια τοὺς, τὰ ποκάμισά τοὺς, τὶς φανέλλες τοὺς καὶ ὄλα τοὺς τὰ ρουχικὰ σπιτικά. Καὶ ἡ κόνα ἡ Δοχτινιώ, δὲν ἔννοιωσε τῆς ξενιτιάς τὴ φτώχεια, καὶ δὲν ἔγινε ποριξιμιὸ σὲ ξένον τόπο, ἀνάμεσα σὲ ξένους ἀνθρώπους.

Μὰ πέρασαν χρόνια κάμποσα, ποὺ στὸ πέρασμά τοὺς ἄλλαξαν τὰ ἥθη τοῦ κόσμου καὶ ἡ τέχνη τῆς—ἡ ὑπεράξια τέχνη τῆς, ἔχασε τὴν ὑπόληψη ποὺ εἶχε. Ἡ νέα γενιά τῶν κοριτσιῶν δὲν θέλει πιά νὰ μασουριάζει, οὔτε νὰ σκύβει στὸν ἀργαλειό, οὔτε νὰ

νά τῆς χάριζαν χίλια «μελεγούνια», ὅπως ἔλεγε, χίλια ἀγαθά, τὰ δέχτηκε μὲ κλάμα στὰ μάτια, σχώρεσε τὸ Θανάσο, ποὺ χρόνια ἀφῆκε χήρα τῇ Δουκαίν', καὶ σὰν ἅγιο λείψανο στὰ χέρια, πῆγε καὶ τ' ἀπίθωσε στὸ προσκέφαλο τοῦ ἐγγονοῦ τῆς τριζάτα, κατακόκκινα, λαμπερά, μὲ τὴ κλωστή δεμένα ζευγάρι. Κ' ἔκλαψε μὲ ἀνακούφιση ψυχῆς, μὲ πόνο ψυχῆς.

—Χρυσό μου ἀγόρι μου, κοιμήσου γιὰ νὰ ξυπνήσεις σὰ χτυπήσουν οἱ καμπάνες. Πάλι θὰ πᾶμε μαζὶ νὰ μεταλάβεις.

Καὶ ὁ Γιωνάς κοιμότανε γαλήνιος κι' ἀνάπνεε ἥσυχος. Κάπου τὰ μεσάνυχτα ἀναταράχτηκε. Ἔβλεπε ὄνειρο. Ἔβλεπε τὸ παιδί τὸ πατέρα του, τὸν πατερούλη του. Νά τος ὁ κύρ Μανώλης, μὲ τὸ ἰδιότροπο κοστοῦμι του, μὲ τὸ ζωνάρι στὴ μέση—τὸ κόκκινο ζωνάρι, μὲ τὸ ποτοῦρι του, ποὺ ἡ σέλα του κρεμότανε ὡς κάτω, μὲ τὴ σαλταμάρκα του ὠριοστολισμένη καὶ ἀνιστορημένη μὲ μαῦρο δαχτάνι ἐκατοντάπηχο, μὲ τὸ φέσι του στραβά καὶ τὰ τρία μπροστινά του δόντια λειψά. Νά τος! Τὸν ἀγκάλιασε, τὸν φίλησε, τὸν ἔσφιξε πολὺ, πολὺ, καὶ τώρα πιασμένον ἀπὸ τὸ χεράκι του, τὸν πάει κάτω στὸ τσαρσί, ὅπως πάντα νὰ τοῦ ἀγοράσει τὰ λσμπρά κατίρια ποὺ θὰ τὰ φορέσει, νὰ μεταλάβει στὴν ἐκκλησιὰ πλάγι μὲ τὴ γιαγιά του. Νά τοι, περνοῦν τώρα τὸ μεγάλο δρόμο,

Νὰ ἐδῶ κοντὰ εἶνε τὸ γνωστὸ μαγαζὶ τοῦ Καβάφη τοῦ Νικολάκη, ὅπου πάλι θὰ σταθοῦν, ὅπως τότε χρόνια, νὰ δοῦν τὰ χίλια ζευγάρια παπούτσια, νὰ διαλέξουν μὲ τὸ μάτι, νὰ ξεκρεμάσουν τὰ καλύτερα, νὰ τοῦ τὰ φορέσουν, νὰ τ' ἀγοράσουν. Νά τοι, φτάνουν. Τοῦ Γιωνά πηδᾷ ἡ καρδιά, χτυπᾷ τὸ στηθάκι σὰν ὠρολόγι, γελᾷ τὸ πρόσωπό του ἀπὸ χαρά.

—Πατέρα, ποιά θὰ μὲ πάρς; Θέλω τὰ κόκκινα, ἀμὰ τὰ πολὺ κόκκινα.

—Καλά, παιδί μ', ὅποια θέλ'ς.

Καὶ κατέβασαν τώρα τίς ἀρμαθιὲς τὰ κατίρια. Κόκκινα, γαλάζια, μαῦρα, πάλι κόκκινα.

—Αὐτὰ θέλω γώ!

Κι' ὁ Γιωνάς δείχνει μὲ τὸ δάχτυλό του. Τὰ μάτια του λαμπρίζουν, ἡ καρδιά του χτυπᾷ, τὸ στηθάκι του πάει νὰ σπάσει.

Τὰ ξεκρεμοῦν ἀπὸ τὴν ἀρμαθιά τῶν χίλιων ζευγαριῶν, τοῦ τὰ φοραίνουν. Εἶνε τρελλὸς ἀπὸ χαρά. Φωνάζει.

—Τί ἔχ', μωρή Ἐλέγκω, τὸ παιδί;

Μάννα καὶ κόρη κῦττοῦν τὸν ἐγγονὸ νὰ κοιμᾶται ταραγμένα, νὰ ὑποφέρει τὸ παιδί.

—Νὰ τὸ ξυπνήσουμε λεγώ!



Ο Άρσας, ή θολωτή αγορά.

Άλ. Παπαχρ. σκίτσος
Είμαι ιδιαιτέρως ευχαριστός.

« Αρχιτ. Θεσσαλίας
Λαογραφική Γνωστική
Θεσσαλίας Α.Ο.Ε.Γ.
1936-7. σ. 25.

του, ἴδρωνε ἄσκεπος τὸ φαλακρὸ κεφάλι του μὲ τὰ λίγα μαλιά του —τὰ κατὰξανθα— ὠρθωμένα, ὠργίαζε μ' ἓνα λόγο, στουπὶ στὸ μεθύσι, ὡσάν νὰ γιόρταζε ὀχὶ τὴ γέννηση τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ τοῦ Βάκχου, Βάκχος αὐτὸς «παῦρος».

— Ποῦ στὸ διάβολο πουρνὸ πουρνὸ πάλ' μέθ'σε ὁ ἀθεόφοβος, εἶπε ἡ Κόνα Σουλτή, ἀπὸ τὸ παράθυρο, σεργιανώντας, στὴν κόρη της.

— Κάν' τὰ Χριστούγεννα τ', λεγῶ μητέρα, εἶπε ἡ κόρη καὶ χαμογέλασε.

Ἔτσι χορεύοντας πῆρε τὸν κατήφορο, σάν πομπὴ ἀργόσυρτη, χορεύοντας, ὁ Καλογιάνν'ς, κόκκινος κόκκινος σάν «μπούζουρος», πότε γλυστρώντας καὶ πέφτοντας καὶ πότε κατρακυλώντας στὴν κατηφορίᾳ, ἀνάμεσα στὴ χλασὴ καὶ τὴν εὐτυχία τῶν παιδιῶν. Ἐφτάσε στὰ καφενεῖα, ὅπου κόσμος πολὺς ἐκεῖ στὰ τρία καφενεῖα τάντι-κρυστά, στὴ μικρὴ πλατεῖτσα τοῦ μεγάλου δρόμου γιὰ τὰ σύνορα, ἀνάμεσα σὲ πυκνὲς καὶ δυνατὲς ὁμιλίες Χριστουγεννιάτικα μ' ἓνα βουητὸ μεγάλο, περνοῦσε τὴν ὥρα του, μὲ τὸ παίξιμο τῶν ὀργάνων μιᾶς Πολίτικης παρέας τσαγκιῶν.

Τὸν Καλογιάνν' κανεῖς δὲν τὸν χόρταινε, ὅσα χρόνια καὶ τὸν ἐγνώριζε. Κάθε φορὰ κἄτι θάχε καινούργιο νὰ δείξει στὸ μεθύσι του. Μεθυσμένος τὴ ζωὴ τὴν ἐβλεπε δίχως ντέρτι, δίχως πίκρα, δίχως ἄλλο βαθύτερο σκοπὸ ἀπὸ τὸ γλέντι. Καὶ ἀγριεύοντας καὶ ἰδροκοπώντας καὶ τραγουδώντας εἶταν πάλι ὁ γλυκὸς Καλογιάνν'ς, ποὺ ἔκανε ὅλων τὰ θελήματα κι' ὅλων τὰ προστάγματα γιὰ ἓνα βαθὺ ποτήρι μαῦρο μπογιαμά, ποὺ ἔσχιζε τὰ σώθικα ἀπὸ τὴ σπιρτάδα του. Καλὸς εἶταν κι' ὅταν σοῦ ἔβαφε τὰ παπούτσια γυρνώντας ἐκεῖ στὰ καφενεῖα μὲ τὸ κασελάκι του.

Κολογιάνν' ἐδῶ!

— Ἄν ἄβάν, ἔκοβε μιὰ λέξη γαλλικὰ δίχως νὰ ξαίρει τὸ νόημά της, καὶ μαζεύοντας τὴ σέλλα του ἔτρεχε περίχαρος.

— Καλογιάνν' ἐκεῖ!

— Παρντόν, ἔλεγε μὲ τὰ μάτια πρισμένα ἀπὸ τὸ κρασί καὶ τρεχούμενα, μὲ τὴ μύτη κατακόκκινη κι' ἔτρεχε νὰ προλάβει, γιατί ἤξαιρε πῶς τὸν περίμενε τὸ μεγάλο κατοστάρικο ποτήρι τοῦ μαύρου μπογιαμά, ποὺ ὅσο καὶ χοντρὸ κρασί, αὐτὸς τὸ ἐχτιμοῦσε ἐξαιρετικά, γιατί εἶταν τοῦ γούστου του. Καθημέρα εἶχε τὰ θελήματά του. Χτυπώντας τίς πόρτες ἔκανε τὴν παραγγελιὰ καὶ πιάνοντας τὸ ποτήρι ἀπὸ κάτω βουτοῦσε τὰ μουστάκια του στὸ μαῦρο κρασί καὶ ροφοῦσε δίχως πνοὴ τὸ μπογιαμά, ὕψωνε τὸ χέρι του πρὸς τὰ πάνω καὶ κρεμοῦσε πρὸς τὰ πίσω τὸ κεφάλι του, καὶ μονορροῦφι, τὸ κατέβαζε φιλώντας καὶ τὸν πάτο.



Ἁγιοθανταμάργουρες

Ἄλλο Παπαχριστόδωρο.
Εἶναι ὅλα ὁπιοῦντα.

α Ἁγίου Θρασιῶ
Χαγγραμῶτα καὶ
Γενεῖται Ὁσίου

ΑΔ.Ζ.Γ. 1936

σ. 38



Ἡ γλυκεῖα θύμησις τῆς Δοχτινιῶς τῆς διάστρας

Ἄλλοι Παπὲς Χριστοδούλου
Εἰσαὶ δὲ θύμῃ σὰν εἰς ψυχή.

Ἄρχιστ. Θανιστὶ
Λαυραγίου καὶ
Πατριᾶς Ἀναγνώστη
Αθ. π. π. 1936-7
σ. 76.